

Mātes pagātnes traumatiskie notikumi, traumas simptomi un sākumskolas vecuma bērnu uzvedības īpatnības

Viktorija Maškanceva

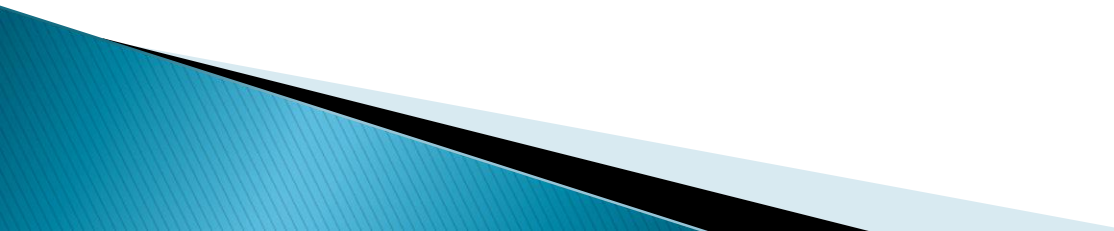
Darba vadītāja: Dr. psych. Laura Pirsko

- ▶ F.Ruperts (Franz Ruppert) – daudzu psihisko saslimšanu iemesls ir trauma vai/un saskarsme ar traumētiem cilvēkiem, jo mazs bērns simbiotisko attiecību dēļ nevarot atšķirt savu personību no savu vecāku traumas

Mātes piedzīvotā trauma (Mātes posttraumatiskā stresa sindroma pazīmes, depresija veicina/ietekmē:

- ▶ ▪ **Piesaistes dezorganizētības izveidošanos** (Schechter & Willheim, 2009; Martins & Gaffan, 2000; Teti, Gelfand, Messinger, & Isabella, 1995); nedrošā piesaistes stila izveidošanos, kas, savukārt tiek saistīts ar bērna zemo sociālo kompetenču līmeni (Schneider, 2000)
- ▶ ▪ **Psihopatoloģijas rašanos** (Pilowsky et al., 2006; Weissman, Pilowsky, et al., 2006; Weissman, Wickramaratne, et al., 2006).
- ▶ ▪ **bērna spēju izpildīt prāta teorijas uzdevumus.** (Rohrer, Cicchetti, Rogosch, Toth, Maughan)
- ▶ ▪ veicina **attiecību inversiju**, kad nevis vecāks rūpējas par bērnu, bet gan bērns par vecāku (Morris, Gould, 1963; P.Dolezjē)
- ▶ ▪ **negatīvi iespaido viņas spēju aprūpēt savu bērnu**, būt atsaucīgai, mīlošai, konsekventai (Wolkind, Hall, Pawlby, 1977.; Park and Collmer, 1979; Gaesbauer, Harmon, Cytryn & McKnew, 1984) .

Pētījuma jautājumi

- Kādas saistības pastāv starp māšu pagātnes traumatiskajiem notikumiem un bērnu uzvedības īpatnībām?
 - Kuri traumatiskie notikumi visvairāk saskaņojas ar bērnu uzvedības īpatnībām?
 - Kādas saistības pastāv starp māšu traumas simptomiem un bērnu uzvedības īpatnībām?
-

Pētījuma grupa un pētījuma metodes

- ▶ **Grupa.** (62 mātes vecumā no 26-40 gadi, kuru bērni mācās 1.-2. klasēs.

Māšu vidējais vecums 34,11(SD=0,47)gadi.)

- ▶ **Instrumentārijs**
 - Ahenbaha Bērnu uzvedības novērtējuma anketa
 - Traumas simptomu aptauja
 - Traumatisko pagātnes notikumu aptauja

Pētījuma rezultāti

Pagātnes traumas pieredzes saistība ar mātes traumas simptomiem

- Jo vairāk cietusi no emocionālās vardarbības, jo spilgtāk izteikti traumas simptomi:
 - identitātes neskaidrība
 - seksuālās problēmas
 - depresija
 - spriedzes samazināšana
- Citas traumas:
 - Identitātes neskaidrība
- Pamešana novārtā:disociācija
- Bērnībā:
 - seksuālās problēmas
 - identitātes neskaidrība

Spīrmena rangu korelācijas koeficienti starp mātes pagātnes pieredzi un bērna uzvedības īpatnībām (N=62)

Mātes pagātnes pieredze	Bērna uzvedības īpatnības									
	internalizēta uzvedība	eksternalizēta uzvedība	somatiskas rāizes	attiecību problēmas	netipiska uztvere, uzvedība	uzmanības nenoturība	noteikumu pārkāpumi	agresīva uzvedība	trauksme	noslēgšanās sevī
Bērnība	0,17	0,17	0,06	-0,22	0,13	0,1	0,28*	0,16	1,15	0,18
Pusaudžu	0,09	0,06	-0,04	-0,04	0,08	0,09	0,12	0,05	0,09	0,10
Pieaugušais	-0,11	-0,12	-0,15	-0,08	-0,01	-0,11	0,04	-0,13	-0,1	-0,05
Emocionālā vardarbība	0,09	0,09	-0,04	0,1	0,14	0,12	0,27	0,07	0,13	0,12
Pamešana novārtā	0,06	0,11	0,05	0,13	0,10	0,09	0,17	0,11	0,07	0,13
Fiz.v.d. liecinieks	-0,13	-0,17	-0,2	-0,07	-0,28*	-0,13	0,07	-0,15	-0,2	-0,17
Fiz.v.d.	-0,14	-0,17	-0,25*	-0,07	-0,11	-0,06	0,08	-0,18	-0,01	-0,13
Seksuālā v.d.	-0,03	-0,18	-0,02	-0,05	0,04	-0,13	-0,07	-0,20	-0,02	0,02
Citi	0,13	0,15	-0,02	0,01	0,1	0,17	0,23	0,11		0,18

Mātes traumas simptomi	Bērna uzvedības īpatnības	
	Internalizēta uzvedība	Eksternalizēta uzvedība
Depresija	0,6**	0,54**
Trauksme	0,52**	0,51**
Dusmas/ uzbudinājums	0,52**	0,53**
Seksuālas problēmas	0,38**	0,26*
Pēctraumas stresa traucējumi	0,61**	0,48**
Identitātes neskaidrība	0,45**	0,41**
disociācija	0,63**	0,51**
Disfunkcionāla seksuāla uzvedība	0,24	0,05
Spriedzes samazināšana	0,41**	0,41**

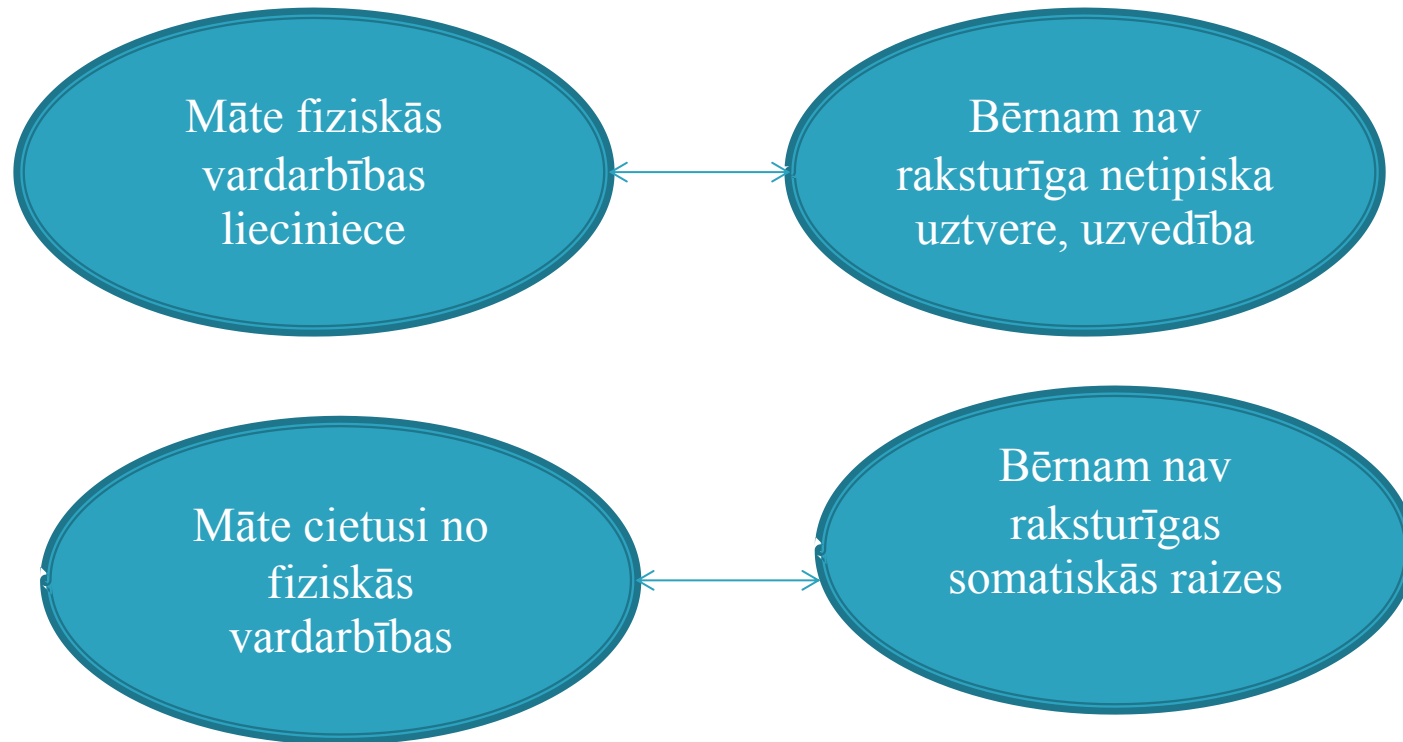
Bērna uzvedības īpatnības

Mātes traumas simptomi	Somatiskas raizes	Attiecību problēmas	Netipiska uztvere,	Uzmanības nenoturība	Noteikumu pārkāpumi	Agresīva uzvedība	Trauksme	Noslēgšanās sevī
Depresija	0,45**	0,54**	0,40**	0,39**	0,34**	0,5**	0,41**	0,49**
Trauksme	0,39**	0,42**	0,51**	0,38**	0,4**	0,50**	0,41**	0,39**
Dusmas/ uzbudinājums	0,4**	0,52**	0,4**	0,43**	0,26*	0,52**	0,38**	0,5**
Seksuālas problēmas	0,19	0,25*	0,31*	0,31*	0,13	0,25*	0,3*	0,46**
Pēctraumas stresa traucējumi	0,47**	0,4**	0,41**	0,28*	0,21	0,46**	0,41**	0,38**
Identitātes neskaidrība	0,39**	0,43**	0,37**	0,28*	0,33**	0,42**	0,31**	0,33**
disociācija	0,52**	0,46**	0,4**	0,28*	0,21	0,46**	0,48**	0,47**
Disfunkcionāla seksuāla uzvedība	0,18	0,24	0,00	0,1	0,25*	0,13	0,18	0,12
Spriedzes samazināšana	0,36**	0,43**	0,31*	0,24	0,29*	0,34**	0,27*	0,26*

Atbildes uz pētījuma jautājumiem

Pētījumā tika atrasta saistība – ja mātei ir bijusi traumatiska bērnības pieredze, tad bērnam raksturīgi noteikumu pārkāpumi

Kuri traumatiskie notikumi visvairāk saskaņojas ar bērnu uzvedības īpatnībām?

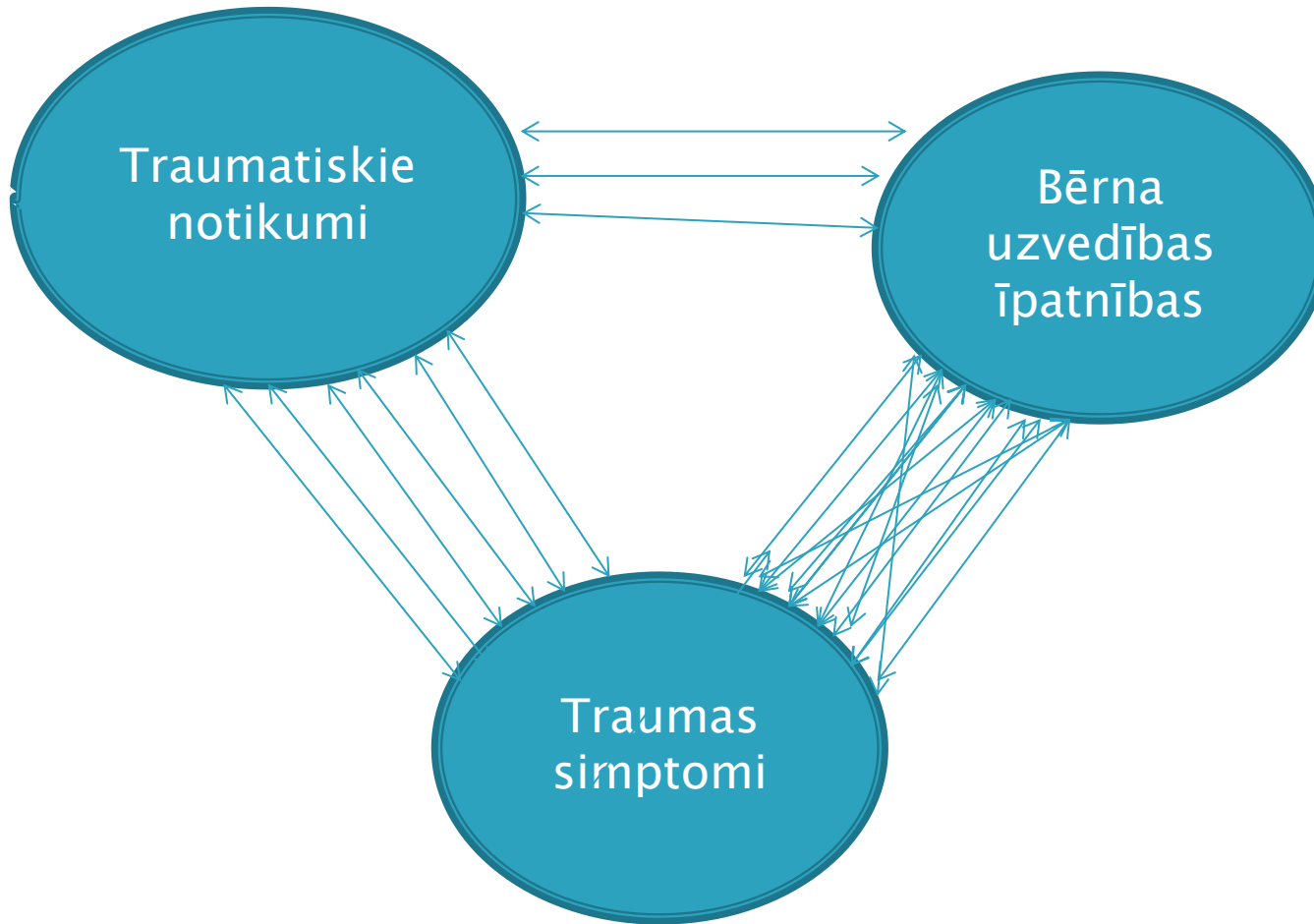

Kādas saistības pastāv starp māšu traumas simptomiem un bērnu uzvedības īpatnībām?

Depresija
Trauksme
Dusmas/Uzbudinājums
Seksuālas problēmas
Pēctraumas stresa traucējumi
Identitātes neskaidrība
Disociācija
Spriedzes samazināšana

Internalizēta uzvedība
Eksternalizēta uzvedība
Somatiskas raizes
Attiecību problēmas
Netipiska uztvere
Uzmanības nenoturība
Noteikumu pārkāpumi
Agresīva uzvedība
Trauksme
Noslēgšanās sev

Interpretācija

Secinājumi:

- Pastāv statistiski nozīmīga saistība starp mātes simptomiem un bērnu internalizētajām un eksternalizētajām uzvedības problēmām, kas nozīmē, ka pieaugot mātes traumas simptomiem, palielinās arī bērnu internalizētās un eksternalizētās uzvedības problēmas.
- Iegūtie rezultāti ļauj spriest, ka būtiskākais ir ne traumas veids vai laiks, bet – cik izteikti ir traumas simptomi, mātes aktuālā pašsajūta, kā viņa ir tikusi galā ar piedzīvoto traumu
- Svarīgi sniegt palīdzību mātēm, kurām ir vērojami traumas simptomi (neatkarīgi, kad tie iegūti), jo mātes emocionālais stāvoklis ietekmē bērna uzvedību. (Veidot apmācību programmas vecākiem, topošajiem vecākiem.)

Paldies par uzmanību!

